

En ny dansarutbildning m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2010/11:19 Ett steg framåt – en ny dansarutbildning jämte en motion som väckts med anledning av propositionen.

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan och om yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan. Regeringens föreskrifter föreslås få avvika från bestämmelser i skollagen (2010:800).

Regeringen redovisar i propositionen sina bedömningar om bl.a. lärotyder, antagning, behörighet och lärarbehörighet i syfte att möjliggöra en elitsatsning inom grundskolans förberedande dansarutbildning och gymnasieskolans yrkesdansarutbildning. I propositionen görs även bedömningar om en tydligare statlig styrning av dansarutbildningen i form av ett särskilt organ som ska svara för antagningen av elever till utbildningen och bidra till utvärdering och utveckling av utbildningens kvalitet. Bedömningar görs också om på vilket sätt det bör beslutas vilka huvudmän som får anordna förberedande dansarutbildning i sin grundskola respektive yrkesdansarutbildning i sin gymnasieskola samt om statsbidrag till dessa huvudmän och om rekrytering till utbildningen.

Dessutom föreslås vissa mindre ändringar i skollagen som avser gymnasieskolan.

Utskottet tillstyrker propositionen med den ändringen att bestämmelserna om en ny dansarutbildning föreslås träda i kraft den 1 februari 2011 och avstyrker motionen.

I betänkandet finns en reservation (MP, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
En ny dansarutbildning m.m.	5
Propositionen – en dansarutbildning	5
Bakgrund	5
Bemyndigande gällande dansarutbildning inom grund- och gymnasieskolan	6
Ökad statlig styrning av dansarutbildningen	6
Riksrekrytering och ersättningsfrågor	7
Utbildningens omfattning och innehåll	7
Behörighet, mottagande, urval, antagning och avskiljande	9
Läraryrsörjning	11
Elevhem för breddad rekrytering	11
Propositionen – Vissa ändringar i skollagen när det gäller gymnasieskolan	11
Kostnader för landstingsdrivna naturbruksprogram ska kunna ingå i underlaget för riksprislistan	11
Beslut om vissa betyg	12
Riksrekryterande utbildning enligt dagens bestämmelser	12
Motionen	13
Utskottets ställningstagande	13
Reservation	16
Avskiljande av elever på gymnasieskolans yrkesdansarutbildning, punkt 2 (MP, V)	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionen	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	18
1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	18
2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)	20

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En ny dansarutbildning m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i skollagen (2010:800) med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 februari 2011 och
2. lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:19 punkt 2 och bifaller delvis proposition 2010/11:19 punkt 1.

2. Avskiljande av elever på gymnasieskolans yrkesdansarutbildning

Riksdagen avslår motion 2010/11:Ub3.

Reservation (MP, V)

Stockholm den 25 november 2010

På utbildningsutskottets vägnar

Margareta Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Margareta Pålsson (M), Mikael Damberg (S), Oskar Öholm (M), Louise Malmström (S), Betty Malmberg (M), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Nina Lundström (FP), Jabbar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Richard Jomshof (SD), Rossana Dinamarca (V), Erik Bengtzboe (M) och Roger Haddad (FP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens proposition 2010/11:19 Ett steg framåt – en ny dansarutbildning jämte en motion som väckts med anledning av propositionen. Propositionen innehåller förslag om att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan och om yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan. Till grund för förslagen om en ny dansarutbildning ligger Yrkesdansarutredningens betänkande Ta klass (SOU 2009:27).

Dessutom föreslås vissa mindre ändringar i skollagen som avser gymnasieskolan. Dessa förslag återfinns under de tre rubrikerna: Kostnader för landstingsdrivna naturbruksprogram ska kunna ingå i underlaget för riksprislistan, Beslut om vissa betyg samt Riksrekryterande utbildning enligt dagens bestämmelser.

Huvuddelen av förslaget om en ny dansarutbildning har granskats av Lagrådet.

De behandlade förslagen återges i *bilaga 1* och regeringens lagförslag i *bilaga 2*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan och om yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan. Regeringens föreskrifter får avvika från bestämmelser i skollagen (2010:800).

Regeringen redovisar i propositionen sina bedömningar om bl.a. lärotider, antagning, behörighet och lärarbehörighet i syfte att möjliggöra en elitsatsning inom grundskolans förberedande dansarutbildning och gymnasieskolans yrkesdansarutbildning. I propositionen görs även bedömningar om en tydligare statlig styrning av dansarutbildningen i form av ett särskilt organ som ska svara för antagningen av elever till utbildningen och bidra till utvärdering och utveckling av utbildningens kvalitet. Bedömningar görs också om på vilket sätt det bör beslutas vilka huvudmän som får anordna förberedande dansarutbildning i sin grundskola respektive yrkesdansarutbildning i sin gymnasieskola samt om statsbidrag till dessa huvudmän och om rekrytering till utbildningen.

Dessutom föreslås vissa mindre ändringar i skollagen som avser gymnasieskolan.

Utskottets överväganden

En ny dansutbildning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om lag om ändring i skollagen (2010:800) dock med den ändringen att lagen ska träda i kraft den 1 februari 2011. Förslaget innebär att regeringen får meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av förberedande dansutbildning i grundskolan och en yrkesdansutbildning i gymnasieskolan. Föreskrifter om dansutbildning som regeringen meddelar i förordning får avvika från bestämmelserna i skollagen (2010:800). Vidare bifaller riksdagen förslag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) i fråga om riksrekryterande utbildningar som påbörjas det andra året.

Motionen om avskiljande av elever på gymnasieskolans yrkesdansutbildning avslås.

Jämför reservation (MP).

Propositionen – en ny dansutbildning

Bakgrund

I propositionen konstaterar regeringen att kritik i flera år har riktats mot den svenska yrkesdansutbildningen av företrädare för dansprofessionen. Kritiken har bl.a. tagit sikte på oklara mål för utbildningen (amatörverksamhet eller elitnivå) och att för stora resurser har lagts på elever som inte har reella förutsättningar att bli yrkesdansare. Under de senaste åren har allt färre elever från Kungliga Svenska Balettskolan anställdts vid exempelvis Kungliga Operan AB, Göteborgsoperan och Cullbergbaletten. Under 2007 anställdes inte någon av skolans avgångselever vid Operan, eftersom de enligt en enig jury inte ansågs motsvara kraven.

De klassiska dansarnas arbetsmarknad är i dag internationell. Sverige står nu enligt regeringen inför ett vägval där vi måste välja om vi ska utbilda klassiska yrkesdansare eller om kompetensen i huvudsak ska hämtas från andra länder. Regeringen anser i propositionen att en konkurrenskraftig yrkesdansutbildning ska finnas i Sverige. En sådan utbildning ska vara en elitutbildning med höga krav på kvalitet. Eleverna bör få en utbildning som är av sådan kvalitet att de efter avslutad gymnasieutbildning blir anställningsbara.

Med förberedande dansarutbildning avses i det följande den utbildning som enligt förslaget ska bedrivas inom ramen för grundskolans årskurs 4–9. Med yrkesdansarutbildning avses den utbildning som enligt förslaget ska ges som en yrkesutbildning inom ramen för gymnasieskolan. När båda dessa utbildningar avses används begreppet dansarutbildning.

Bemyndigande gällande dansarutbildning inom grund- och gymnasieskolan

I propositionen föreslås att regeringen ska få meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan och en yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan. Vidare föreslås att föreskrifter om dansarutbildning som regeringen meddelar i förordning får avvika från bestämmelserna i skollagen (2010:800).

I de följande avsnitten beskrivs regeringens bedömningar om de materiella bestämmelserna för dansarutbildningen mer ingående.

Ökad statlig styrning av dansarutbildningen

I propositionen gör regeringen bedömningen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få besluta att en huvudman får anordna särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i sin grundskola respektive yrkesdansarutbildning i sin gymnasieskola. Även fristående skolor bör kunna få möjlighet att bedriva dansarutbildning. I propositionen framhålls vidare att regeringen inte avser att på förhand fastställa hur många eller vilka huvudmän som ska anordna dansarutbildningen. Dessa kan variera över tiden beroende på var intresse och förutsättningar finns. Klart är dock att elevantalet bör vara begränsat. För att yrkesdansarutbildningen ska nå den nivå som krävs för att avgångseleverna ska vara internationellt konkurrenskraftiga måste undervisningen i högre grad individualiseras och lärartätheten öka. Regeringen gör vidare bedömningen att dimensioneringen av den förberedande dansarutbildningen åtminstone i ett första skede bör ligga kvar på nuvarande nivå, knappt 300 elever, och att antalet platser på yrkesdansarutbildningen samtidigt bör minskas med cirka en tredjedel från dagens 90 platser. Med det begränsade elevantalet på yrkesdansarutbildningen är det inte rimligt att förlägga den delen av utbildningen till fler orter än en. Det angivna platsantalet ska enligt regeringen ses som ett maximum. Att utbildningen dimensioneras till ett visst antal utbildningsplatser innebär inte att ett på förhand givet antal sökande ska antas. Enbart de elever som bedöms klara utbildningens krav bör antas.

Statsbidrag med tydliga krav på utförande och kvalitet bör enligt regeringens bedömning ges till de huvudmän som får anordna dansarutbildning. Staten bör skriva avtal med dessa huvudmän.

Behörighet, mottagande, urval och antagning till den förberedande dansarutbildningen och yrkesdansarutbildningen bör enligt regeringens bedömning prövas av ett särskilt organ. Sådana beslut bör inte kunna överklagas.

Det särskilda organet bör också bidra till uppföljning och utveckling av kvaliteten i utbildningen. Detta bör innebära en ökad kvalitet och likvärdighet i utbildningen över landet. Möjligheten för huvudmännen att av ekonomiska skäl ta in elever som inte har förutsättningar att klara utbildningen försvinner. I det särskilda beslutsorganets arbete med att organisera och genomföra antagnings- och urvalsprocessen till den förberedande dansarutbildningen och yrkesdansarprogrammet bör ingå att informera om utbildningen och ta emot ansökningar, samt att organisera medicinsk bedömning av läkare eller sjukgymnast. Organet bör vidare svara för utformandet av det färdighetsprov i form av uppdansning inför jury som ska tillämpas på de orter där dansarutbildningen anordnas samt utse jurymedlemmar och administrera juryns arbete. Organet bör även få besluta vilka moment som därutöver ska ingå i antagningsprocessen. De ledamöter som representerar dansprofessionen bör få i uppgift att fullgöra ett programråds uppgifter. Organet blir ett forum där avnämarna och utbildningsanordnarna möts. Genom att dansprofessionen deltar i utvecklingen och uppföljningen av dansarutbildningen skapas förutsättningar för en levande och aktuell utbildning anpassad till yrkeslivets krav. Det särskilda organet bör inrättas inom Skolverket.

Riksrekrytering och ersättningsfrågor

Dansarutbildning bör enligt regeringens bedömning i propositionen bedrivas på ett fåtal platser i landet. Elever från hela landet bör därför precis som i dag kunna tas emot där utbildningen bedrivs. Vidare bör en kommun som i sin grund- eller gymnasieskola tagit emot en elev från en annan kommun ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun. Vid fastställande av kostnaderna bör hänsyn tas till hur mycket statsbidrag som lämnas. Särskilda föreskrifter bör enligt propositionen meddelas om det bidrag som hemkommunen ska betala till en huvudman för en fristående grundskola respektive fristående gymnasieskola när ett bidrag avser en elev som går förberedande dansarutbildning respektive yrkesdansarutbildning.

Utbildningens omfattning och innehåll

Den förberedande dansarutbildningen

Förberedande dansarutbildning bör enligt regeringens bedömning få anordnas som en särskild utbildning i grundskolan i dels årskurserna 4–6, dels årskurserna 7–9.

Regeringen gör vidare i propositionen bedömningen att antalet timmar i timplanen bör utökas för elever som går en förberedande dansarutbildning. Läsåret bör också förlängas. Förlängningen av läsåret bör ägnas åt träning och undervisning i dans. Läsåret bör ha högst 240 dagar, varav obligatorisk verksamhet får omfatta högst 190 dagar per läsår och åtta timmar per dag. Undervisning bör kunna förläggas till annan tid än måndag till fredag.

Dans bör vidare enligt regeringens bedömning i propositionen införas som ett ämne på den förberedande dansarutbildningen i grundskolan varvid ämnet idrott och hälsa bör utgå. Kurserna i bild och slöjd bör reduceras. Eleverna bör dock ha en möjlighet att på frivillig basis som eget val hämta in hela den ordinarie utbildningen i bild och slöjd. Utbildning om hälsa bör ingå i ämnet dans.

I propositionen gör regeringen även bedömningen att bestämmelserna i 10 kap. 30 och 31 §§ i den nya skollagen om placering vid en skolenhet inte bör gälla elever på förberedande dansarutbildning. Enligt bestämmelserna ska en kommun vid placering av en elev vid en viss skolenhet i första hand utgå från vårdnadshavarens önskemål. Den som har blivit placerad vid en viss skolenhet ska, med vissa undantag, få gå kvar där. Dessa bestämmelser bör inte gälla för elever på förberedande dansarutbildning eftersom antagning och urval till förberedande dansarutbildning i huvudsak bör grunda sig på elevens färdigheter i dans.

Bestämmelserna i 3 kap. nya skollagen om rätt till särskilt stöd bör enligt den bedömning regeringen gör i propositionen gälla även för den förberedande dansutbildningen, men med undantag för ämnet dans. Även om bestämmelserna om särskilt stöd inte bör gälla i ämnet dans finns inget som hindrar att skolan ger sådant stöd när det bedöms lämpligt. Det kommer att finnas situationer då det är rimligt att elever får särskilt stöd att förbättra sina prestationer och nå kunskapskraven i dans, exempelvis efter kortvarig sjukdom eller skada.

Yrkesdansarutbildningen

Yrkesdansarutbildningen bör enligt regeringens bedömning i huvudsak följa samma regler som gäller för yrkesprogram. Detta motiveras av att dansundervisningen ska vara så omfattande att det inte finns utrymme för både dansundervisning och undervisning i de gymnasiegemensamma ämnen som krävs på ett högskoleförberedande program. I stället bör eleverna läsa gymnasiegemensamma ämnen, med undantag för ämnet idrott och hälsa, i den omfattning som krävs för yrkesprogram enligt bilaga 3 till den nya skollagen (2010:800). Undervisningen i dans bör således enligt regeringens bedömning ersätta undervisningen i ämnet idrott och hälsa. Vidare bör eleverna ha samma rätt som elever på yrkesprogram att läsa utökat program för att skaffa sig grundläggande behörighet för högskolestudier. Eleverna kommer också att omfattas av bestämmelsen i den nya skollagen som ger elever med yrkesexamen som saknar grundläggande behörighet till högskolan rätt att uppnå sådan behörighet inom gymnasial vuxenutbildning.

Skolverket bör enligt regeringens bedömning i propositionen fastställa innehåll och examensmål för yrkesdansarutbildningen.

Regeringen gör vidare bedömningen att den föreslagna yrkesdansutbildningen inte bör ha nationella inriktningar, men att möjlighet bör finnas för eleverna att specialisera sig mot klassisk balett eller modern dans. Specialiseringen bör kunna ske inom ramen för programfördjupning och individuellt val.

Läsåret bör enligt regeringens bedömning också förlängas för eleverna på yrkesdansutbildningen, dock till högst 240 dagar. Förlängningen av läsåret bör ägnas åt träning och undervisning i dans. Sådan undervisning och träning bör kunna förläggas till annan tid än måndag till fredag.

Regeringen framhåller i propositionen att en del av yrkesdansutbildningen ska förläggas till Kungliga baletten och andra fasta danskompanier. Enligt 16 kap. 16 § i den nya skollagen ska ett yrkesprogram innehålla arbetsplatsförlagt lärande. Inom yrkesprogrammen är dessutom gymnasial lärlingsutbildning en alternativ väg till yrkesexamen. Yrkesdansutbildningen bör enligt regeringens bedömning omfattas av samma bestämmelser.

Nationella kurs- och ämnesplaner i dans

Statens skolverk bör enligt regeringens bedömning få i uppdrag att i samarbete med företrädare för dansprofessionen utarbeta kurs- och ämnesplaner för dansämnen som sträcker sig fr.o.m. årskurs 4 i grundskolan t.o.m. gymnasieskolan.

Elevhälsa m.m.

De huvudmän som anordnar dansutbildning bör enligt regeringens bedömning anpassa elevhälsan så att den kan möta de specifika medicinska, fysiologiska, psykologiska och psykosociala behov som eleverna på dansutbildningen har. Regeringen avser att till de huvudmän som anordnar dansutbildningen lämna särskilt statsbidrag till förstärkt elevhälsa för de elever som deltar i dansutbildningen.

Regeringen understryker i propositionen också att studie- och yrkesvägledningen bör ha en central plats i dansutbildningen. Dansutbildningens speciella karaktär ställer krav på studie- och yrkesvägledningen för både de elever som vill söka till denna och de som redan går där. Delar av statsbidraget till anordnarna av den förberedande dansutbildningen och yrkesdansutbildningen bör även kunna användas till studie- och yrkesvägledning för danseleverna.

Behörighet, mottagande, urval, antagning och avskiljande

Behörighet, mottagande, urval och antagning

Till den förberedande dansutbildningen i grundskolans årskurs 4–6 och årskurs 7–9 bör enligt regeringens bedömning enbart de elever kunna antas som uppvisat godtagbara förutsättningar efter medicinsk bedömning och uppdansning inför jury. För behörighet till yrkesdansutbildningen bör samma behörighetsregler gälla som för gymnasieskolans yrkesprogram.

Dessutom bör godkänd medicinsk bedömning samt godkänt färdighetsprov i dans krävas. Ansökan och antagning bör således ske vid två tillfällen till den förberedande utbildningen, inför årskurserna 4 och 7, samt till första året på yrkesdansutbildningen. Elever som antagits till årskurs 4 bör ha rätt att fullfölja utbildningen fram t.o.m. årskurs 6. Inför årskurs 7 bör eleverna genomgå en ny ansökningsomgång för att bli antagna. En elev som blir antagen till årskurs 7 bör ha rätt att slutföra utbildningen fram t.o.m. årskurs 9.

För urval bland sökande till den förberedande dansutbildningen i grundskolans årskurs 4–6 och årskurs 7–9 gör regeringen bedömningen att uppdansning bör användas som slutligt urvalsinstrument. För urval bland sökande till yrkesdansutbildningen bör uppdansning och betyg användas som slutliga urvalsinstrument, där betygen är avgörande i de fall två sökande i övrigt bedöms som likvärdiga.

Beslut om behörighet, mottagande, urval och antagning bör enligt regeringens bedömning fattas av det särskilda organet. Sådana beslut bör inte kunna överklagas.

Avskiljande och övergång till annan utbildning

Elever på yrkesdansutbildning bör enligt regeringens bedömning ha rätt att fullfölja utbildningen endast under förutsättning att eleven av rektor bedöms ha förutsättningar att nå målen för utbildningen. I sammanhanget framhåller regeringen att yrkesdansutbildningen är en studieväg där prestationskraven är höga. Det kommer att inträffa att elever som antagits av olika skäl har svårt att klara av den progression som är nödvändig, vare sig det handlar om att intresset eller engagemanget har falnat, att viljestyrkan eller talangen inte räcker till eller att fysiologiska bekymmer har uppstått. För den elev som inte har nått den aktuella årskursens mål i dansämnen bör det inte finnas någon garanti att få fortsätta utbildningen. Av hänsyn till de elever som satsar hårt på sin utbildning och har förutsättningar att nå en riktigt god färdighetsnivå inom dansen är det viktigt att undervisningen kan hålla avsedd kvalitet och avsett tempo. Undervisningens nivå ska inte behöva anpassas till de elever för vilka det under utbildningens gång blir tydligt att de inte har kapacitet att fullt ut följa undervisningen.

I propositionen gör vidare regeringen bedömningen att rektor bör, efter samråd med en elevs vårdnadshavare, få besluta att avskilja eleven från yrkesdansutbildningen om eleven saknar förutsättningar att nå målet för utbildningen. Sådant avskiljande bör enbart få ske inför ett nytt läsår. Huvudmännen bör enligt regeringen beakta att elever som mot sin vilja avskiljs från utbildningen kan vara i behov av extra stödinsatser från elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen. Regeringen anför i propositionen att den avser att följa i hur stor utsträckning möjligheten till avskiljande används och hur stödinsatserna ser ut för de elever som eventuellt har avskilts.

Bestämmelserna i 3 kap. nya skollagen om rätt till särskilt stöd bör enligt den bedömning som regeringen gör i propositionen inte gälla dansämnena på yrkesdansutbildningen. Även om bestämmelserna om särskilt stöd inte bör gälla i dansämnena finns enligt regeringen inget som hindrar att skolan ger sådant stöd när det bedöms lämpligt. Det kommer att finnas situationer då det är rimligt att elever får särskilt stöd att förbättra sina prestationer och nå kunskapskraven i dans, exempelvis efter kortvarig sjukdom eller skada.

Lärarytelse

I propositionen gör regeringen bedömningen att de huvudmän som anordnar förberedande dansutbildning och yrkesdansutbildning för denna undervisning bör få använda lärare i dans som inte har lärarutbildning eller behörighetsbevis avseende utländsk lärarutbildning. Regeringen anför att det inom dansutbildningen kan finnas särskilda skäl att frångå bestämmelserna om lärarnas utbildning. För att dansutbildningen ska nå en hög klass behövs lärare i dans som har kompetens att förmedla relevanta kunskaper, en yrkeskultur och praxisgemenskap. Det är nödvändigt att dessa lärare har egen aktuell erfarenhet som yrkesdansare inom klassisk balett eller modern dans.

Elevhem för breddad rekrytering

Ett elevhem bör enligt regeringens bedömning inrättas och förläggas till den ort där yrkesdansutbildningen bedrivs. Möjligheten till boende på hemmet bör omfatta elever på yrkesdansutbildningen och elever på den grundläggande dansutbildningen på samma ort som yrkesdansutbildningen. Ett väl fungerande elevhem torde enligt regeringen vara en första förutsättning för att rekryteringen till dansutbildningen ska kunna breddas geografiskt och socialt. Regeringen anger i propositionen att den avser att ge statsbidrag till driften av elevhemmet till den huvudman som anordnar yrkesdansutbildningen.

Propositionen – Vissa ändringar i skollagen när det gäller gymnasieskolan

Kostnader för landstingsdrivna naturbruksprogram ska kunna ingå i underlaget för riksprislistan

Regeringen föreslår i propositionen att bemyndigandet att meddela föreskrifter om skyldighet för kommunen att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för beslut om bidrag till fristående skolor i 29 kap. 26 § andra stycket i den nya skollagen (2010:800) ska utvidgas till att omfatta en sådan skyldighet även för landsting. Bakgrunden till förslaget är bl.a. följande. Bidraget till fristående gymnasieskolor ska i första hand bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av

resurser till de program eller inriktningar kommunen själv erbjuder. Skolverket har bemyndigats att meddela föreskrifter om bidragsbeloppens storlek enligt den s.k. riksprislistan. Berörda kommuners budgeterade bidragsbelopp för de gymnasieprogram de erbjuder under det kommande året ska ligga till grund för bidragsbeloppen. Landsting får erbjuda utbildning på sådana program som avser naturbruk och omvårdnad. I dag anordnar landstingen huvudsakligen naturbruksprogram. I underlaget för riksprislistan ingår dock i dag inte kostnaderna för landstingens naturbruksprogram. Konsekvensen av att landstingens kostnader inte ingår i rikspriset för naturbruksprogrammet är att grundbeloppet i riksprislistan för programmet blir lägre än om även landstingskostnaderna medtagits.

Beslut om vissa betyg

I propositionen föreslås att betyg i gymnasieskolan ska kunna sättas i grundskolans ämnen i samtliga de fall undervisning i grundskoleämnen får förekomma i gymnasieskolan. Bakgrunden till förslaget är att en sökande till ett nationellt program som saknar godkänt betyg i engelska från grundskolan men uppfyller övriga behörighetskrav ändå ska anses behörig om villkoren i 16 kap. 32 § skollagen är uppfyllda. Av 5 kap. gymnasieförordningen (1992:394) framgår vidare att de elever som tagits emot till ett nationellt program med stöd av bestämmelsen ska erbjudas undervisning i engelska på grundskolenivå. Dessa elever ska enligt regeringens uppfattning i propositionen även kunna få betyg i grundskoleämnet engelska. För att bestämmelsen om betyg i 15 kap. 22 § ska vara heltäckande och kunna omfatta, förutom de kategorier som nämns i dag, denna nya kategori av elever på nationella program föreslår regeringen att bestämmelsen ändras.

I propositionen föreslås också att hänvisningen i 15 kap. 22 § andra stycket skollagen (2010:800) till 3 kap. 15 § ska ändras till 3 kap. 16 §. I 15 kap. 22 § andra stycket hänvisas felaktigt till bestämmelsen i 3 kap. 15 §. Hänvisningen ska därför ändras till 3 kap. 16 §.

Riksrekryterande utbildning enligt dagens bestämmelser

I propositionen föreslås när det gäller riksrekryterande utbildning, som har beslutats enligt 5 kap. 9 § eller 14 § i 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 och påbörjas elevens andra läsår, att beslutet ska upphöra att gälla den 1 januari 2012. Enligt gällande övergångsbestämmelser upphör beslutet att gälla den 1 januari 2011. Skälen för förslaget är i huvudsak följande. Hösten 2011 införs enligt riksdagens beslut en ny gymnasieskola (prop. 2008/09:199, bet. 2009/10:UbU3, rskr. 2009/10:18). Liksom i dag ska nationella program kunna vara riksrekryterande. Ändringarna i skollagen (1985:1100) trädde i kraft den 1 mars 2010 och ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011. För utbildning som påbörjas tidigare ska äldre bestämmelser alltjämt tillämpas. Enligt de övergångsbestämmelser till skollagen som rör beslut om riksrekrytering ska beslut med stöd av 5 kap. 9 och 14 §§ upphöra att gälla den 1 januari

2011. Detta innebär att elever som börjat i gymnasieskolan hösten 2010 har kunnat antas till en riksrekryterande utbildning enligt nu gällande bestämmelser och att de kan fullfölja utbildningen enligt de bestämmelserna. De riksrekryterande utbildningarna börjar i regel elevens första läsår. Regeringen har efter riksdagens beslut om ändringarna i skollagen uppmärksammat på att det finns några få riksrekryterande utbildningar som börjar elevernas andra läsår. Med dagens övergångsbestämmelse är det inte möjligt för sådana utbildningar att anta elever till årskurs 2 hösten 2011, då rätten att fullfölja en utbildning enligt äldre bestämmelser endast omfattar den som påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011. Regeringen anser i propositionen att även de elever som påbörjar en riksrekryterande utbildning det andra läsåret ska få slutföra utbildningen enligt äldre bestämmelser. Därför föreslås att en ny bestämmelse ska införas i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) som kompletterar den nämnda övergångsbestämmelsen.

Motionen

Miljöpartiet anser i motion 2010/11:Ub3 att elever som påbörjat yrkesdansarutbildningen ska ha rätt att fullfölja utbildningen. Det är enligt motionärerna inte rimligt att elever som satsat hårt för att komma in på yrkesdansarutbildningen och försakat annat under denna tid ska kunna avskiljas från utbildningen bara för att rektorn beslutar på det viset.

Utskottets ställningstagande

Motionen

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionen.

Vad gäller rätten för rektor att, i samråd med en elevs vårdnadshavare, avskilja en elev från yrkesdansarutbildningen som saknar förutsättningarna att nå målet för utbildningen i dansämnen vill utskottet inledningsvis påtala att utrymmet för rektor att fatta ett avskiljandebeslut begränsas av att avskiljandet endast får ske inför ett nytt läsår. Utskottet vill vidare erinra om att yrkesdansarutbildningen är unik i det svenska skolsystemet. Inte någon annan yrkesutbildning inom gymnasieskolan har ambitionen att eleverna ska vara färdigutbildade och konkurrenskraftiga på en internationell arbetsmarknad vid 18–19 års ålder. Utbildningen ställer stora krav på såväl fysiska förutsättningar som psykisk styrka och musikalitet. Det är enligt utskottets mening avgörande att eleverna är väl införstådda med de stora krav som ställs på dem. Här har studie- och yrkesvägledningen en central roll att spela både för elever som redan går dansarutbildningen och de elever som vill söka till denna. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att undervisningen på yrkesdansarutbildningen kan hålla avsedd kvalitet och avsett tempo. Undervisningen ska inte behöva anpassas till de elever som inte har kapacitet att fullt ut följa undervisningen.

Detta för att det bakomliggande syftet att eleverna får en utbildning som är av sådan kvalitet att de efter avslutad gymnasieutbildning blir anställningsbara ska uppnås. Utskottet ställer sig också bakom regeringens bedömning att reglerna om rätt till särskilt stöd i 3 kap. skollagen (2010:800) inte ska tillämpas. Likväl finns det – som påpekas i propositionen – situationer vid exempelvis kortvarig sjukdom eller skada då särskilt stöd kan ges i syfte att förbättra en elevs prestationer så att kunskapskraven i dans uppnås. Utskottet delar vidare regeringens uppfattning att huvudmännen bör beakta att elever som mot sin vilja avskiljs från utbildningen kan vara i behov av extra stödinsatser från elevhälsan. Det kan avslutningsvis noteras att regeringen avser att följa i hur stor utsträckning möjligheten till avskiljande används och hur stödinsatserna ser ut för elever som har avskilts. Såsom framgått delar utskottet regeringens bedömningar i fråga om avskiljande av elever på en elitutbildning av det slag som yrkesdansarutbildningen utgör. Något uttalande från riksdagen är sålunda inte motiverat.

Lagförslagen i övrigt

Utskottet vill inledningsvis framhålla behovet av att reformera dansarutbildningen som under lång tid kritiserats från företrädare från dansprofessionen. Utbildningen har inte bedömts vara tillräckligt bra för att avgångseleverna från gymnasieskolan ska vara konkurrenskraftiga på den internationella arbetsmarknaden för klassisk dans. Propositionen innehåller följdriktigt en rad viktiga förändringar som syftar till att skapa en dansarutbildning av internationell klass. Förslagen och bedömningarna avser förbättringar av den förberedande dansutbildningen i årskurserna 4–6 och 7–9 samt den gymnasiala yrkesdansarutbildningen. Bland de viktigare bedömningar som görs i propositionen vill utskottet särskilt framhålla följande. Antagningsreglerna bör ändras så att eleverna bara kan antas efter godkänd uppdansning inför jury och genomgången medicinsk bedömning. För att gå vidare till årskurs 7 respektive till gymnasieskolan bör en ny uppdansning ske. Vidare bör antalet timmar för dansundervisning utökas för elever både på grund- och gymnasieskolan eftersom danselever i dag inte får tillräckligt med tid för dansämnet. Yrkesdansarutbildningen bör vidare följa samma regler som gäller för yrkesprogram. Den statliga styrningen av dansarutbildningen bör öka genom statsbidrag med tydliga krav på utförande och kvalitet för anordnarna av dansarutbildning. Statsbidraget till utbildningsanordnarna bör också höjas så att t.ex. lärartätheten inom utbildningen kan öka. Ett särskilt organ bör inrättas inom Skolverket med ledamöter som representerar dansprofessionen som ansvarar för behörighet, mottagande, urval och antagning till dansarutbildningen. Det särskilda organet är ett ytterligare medel att öka den statliga styrningen. Utskottet ställer sig bakom dessa bedömningar. Utskottet vill i sammanhanget även betona vikten av att skolans undervisning kan möta alla elevers behov. Förutom de elever som är i behov av extra stöd gäller det också de elever som har fallenhet och intresse för ett visst ämne och som behöver större utma-

ningar. För de sistnämnda eleverna har regeringen också inrättat en försöksverksamhet med spetsutbildning inom gymnasieskolan (SFS 2008:793). Förslag finns även om en begränsad försöksverksamhet med spetsutbildningar i grundskolan (jfr prop. 2010/11:1 utg.omr. 16 s. 55). Sedan lång tid finns därtill riksiddrottsgymnasierna som ger ungdomar som utövar idrott på elitnivå en möjlighet att satsa på sitt idrottande och fullfölja en gymnasieutbildning. I linje med detta kan elever med fallenhet för dans redan i dag satsa på en dansutbildning. Med det aktuella reformförslaget finns det enligt utskottets mening därtill goda förutsättning för att elever nu även erbjuds en dansutbildning av internationell klass.

Utskottet delar även i övrigt de förslag och bedömningar som görs i propositionen. Utskottet tillstyrker således propositionen dock med den ändringen att förslaget om ändringar i skollagen (2010:800) ska träda i kraft den 1 februari 2011.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Avskiljande av elever på gymnasieskolans yrkesdansutbildning, punkt 2 (MP, V)

av Jabar Amin (MP) och Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Ub3.

Ställningstagande

Regeringen föreslår i propositionen att en ny dansutbildning införs. Utbildningen syftar till att skapa möjlighet för ett begränsat antal barn och unga att gå en elitutbildning som ska göra dem till dansare i världsklass redan vid 18–19 års ålder. Vi har inga principiella invändningar mot denna typ av utbildning. Det är också rimligt att den omgärdas av hårdare krav än de vanliga grundskole- och gymnasieutbildningarna.

Vi anser dock att elever som påbörjat yrkesdansutbildningen ska ha rätten och tryggheten att fullfölja utbildningen. Det är inte rimligt att elever som satsat hårt på den förberedande dansutbildningen för att komma in och försakat annat under tiden ska kunna kastas ut från yrkesdansutbildningen bara för att rektorn anser det.

Det får ankomma på regeringen att i det fortsatta arbetet med föreskrifter om yrkesdansutbildningen i gymnasieskolan vidta åtgärder in enlighet vad vi här anfört.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:19 Ett steg framåt – en ny dansarutbildning:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).

Följdmotionen

2010/11:Ub3 av Jabar Amin m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att elever som påbörjar den nya dansarutbildningen ska ha rätt att fullfölja utbildningen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)
dels att 15 kap. 22 § och 29 kap. 26 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 10 kap. 6 a § och 15 kap. 8 a §, samt närmast före 15 kap. 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

6 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en förberedande dansarutbildning i grundskolan.

Föreskrifter om sådan utbildning som regeringen meddelar i förordning får avvika från bestämmelserna i denna lag.

15 kap.

Yrkesdansarutbildning

8 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om särskild utbildning i form av en yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan.

Föreskrifter om sådan utbildning som regeringen meddelar i förordning får avvika från bestämmelserna i denna lag.

22 §

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete samt *vid utbildning på introduktionsprogram* även i grundskolans ämnen.

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får inne-

Betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete samt *i grundskolans ämnen i de fall undervisning i dessa får förekomma i gymnasieskolan.*

Regeringen får meddela föreskrifter om hur betygssättningen ska gå till. Föreskrifterna får inne-

bära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 15 § om vem som beslutar om betyg.

bära undantag från bestämmelsen i 3 kap. 16 § om vem som beslutar om betyg.

29 kap.

26 §

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om bestämmandet av det bidrag som kommunerna enligt 8 kap. 21 §, 9 kap. 19 §, 10 kap. 37 §, 11 kap. 36 §, 14 kap. 15 §, 16 kap. 52 §, 17 kap. 31 §, 19 kap. 25 § och 25 kap. 11 § är skyldiga att lämna till fristående förskolor, fristående skolor och enskilt bedriven pedagogisk omsorg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för kommunen att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för beslut om bidrag till fristående förskolor och fristående skolor samt hur bidrag till en fristående förskola eller fristående skola eller annan enskild verksamhet har beräknats.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *en kommun eller ett lands-ting* att lämna uppgifter om verksamheten som behövs för beslut om bidrag till fristående förskolor och fristående skolor samt hur bidrag till en fristående förskola eller fristående skola eller annan enskild verksamhet har beräknats.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011. Bestämmelserna i 15 kap. 22 § första stycket tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2011.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) ska införas en ny paragraf, 20 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 a §

Om den utbildning som avses med ett beslut i punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i lagen (2009:1039) om ändring i skollagen (1985:1100) påbörjas elevens andra läsår, ska beslutet dock upphöra att gälla den 1 januari 2012. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att ett sådant beslut ska upphöra vid en tidigare tidpunkt.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2010.